

แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

ชื่อโครงการ/ผลผลิต : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

กิจกรรมหลัก : งานพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการน้ำท่าที่ดี ซึ่งประกอบด้วยการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันการชะล้างพังทลายของดินที่กระทบต่อสถานะแวดล้อมในพื้นที่การเกษตร และแหล่งเก็บกักน้ำ มีการจัดระบบการปลูกพืชได้โดยกำหนดระยะเวลา ชนิด และพันธุ์พืชให้เหมาะสม โดยส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำด้านเกษตรกรรม หรือการอุปโภค บริโภค ที่มีอยู่ในปริมาณจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร ด้านการใช้น้ำ ปรับปรุงบำรุงดิน ผ่านการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๒. วัตถุประสงค์โครงการ

๒.๑ เพื่ออนุรักษ์น้ำและเก็บเกี่ยวน้ำ โดยการจัดการให้น้ำฝนที่ตกลงมาถูกกักเก็บไว้ให้ไหลซึมลงใต้ดินเป็นประโยชน์ในรูปของความชื้นแก่พรรณพืช ไม่ให้ไหลบ่าไปกัดเซาะดินในพื้นที่ตอนล่างให้เกิดความเสียหาย

๒.๒ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรกรรม

๒.๓ เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างครบวงจร

๓. เป้าหมายโครงการ

พื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่เข้าร่วมกัน หรือพื้นที่สาธารณะว่างเปล่าที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ ให้มีศักยภาพ ในการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ทำการเกษตรกรรม และปลูกพืชที่หลากหลายให้เหมาะสมกับคุณภาพของดิน แต่ต้องมีเนื้อที่สำหรับดำเนินการไม่น้อยกว่า ๒๐-๓๐ ไร่/แห่ง หรือมีพื้นที่เพื่อกักเก็บน้ำประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ลบ.ม.

๔. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน (ลักษณะของกิจกรรม : ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง)

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการงานพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน (๑) โดยการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ กลุ่มเกษตรกรและศักยภาพของการทำการเกษตรกรรม (๒) ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัจจัยการผลิต เช่น แหล่งน้ำ ระบบการใช้น้ำ ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และขยายเขตไฟฟ้า (๓) ฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน (๔) การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและการฝึกอบรม

จากกิจกรรมดังกล่าว กรมฯ ได้ดำเนินการในลักษณะ : ต้นทาง - กลางทาง - ปลายทาง สรุปได้ดังนี้

ต้นทาง (๑) สืบหาความต้องการแหล่งน้ำจากคำขอ/คำร้อง โดยคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย พิจารณาจากพื้นที่แล้งซ้ำซากของจังหวัดนั้นๆ หรือตามพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมและความต้องการโครงการ (๒) การเตรียมข้อมูลก่อนดำเนินการ ซึ่งต้องศึกษาและการวางโครงการ

โดยเจ้าหน้าที่จะเข้าสำรวจข้อมูลสภาพพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ทั้งเรื่องที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพดิน น้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร (๓) การวิเคราะห์ปัญหา เจ้าหน้าที่จะร่วมกับเกษตรกรวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ เพื่อมากำหนดเป็นแผนงานในการจัดทำ คำขอตั้ง ตลอดจนได้รับการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ และดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้างแหล่งน้ำตามขั้นตอน

กลางทาง (๑) ดำเนินการก่อสร้างงานด้านแหล่งน้ำตามแผนปฏิบัติงาน-แผนการใช้จ่ายงบประมาณ (รายไตรมาส) โดยประมาณการ แบ่งออกเป็น

แผน (ร้อยละ)	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔
- แผนปฏิบัติงาน	๑๔.๒๙	๑๔.๒๙	๓๑.๔๒	-
- แผนการใช้จ่ายงบประมาณ	๑.๒๓	๓๔.๔๗	๓๙.๖๕	๒๔.๖๕

(๒) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน เป็นรายสัปดาห์ และ รายเดือน

ปลายทาง (๑) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการดังกล่าวในด้านต่างๆ (๒) ให้คำแนะนำกับเกษตรกรผู้ใช้น้ำในชุมชน (๓) เมื่อก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่งมอบงานแหล่งน้ำถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดูแลบำรุงรักษา ต่อไป

๕. สถานที่ดำเนินการ

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน น่าน กำแพงเพชร สุโขทัย อุทัยธานี นครศรีธรรมราช และ พัทลุง

ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ จังหวัดนครปฐม ปราจีนบุรี สุรินทร์ ยโสธรหนองบัวลำภู กระบี่ และสงขลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี มหาสารคาม สกลนคร ลำปาง และ ชุมพร

๖. ระยะเวลา

ครอบคลุมระยะเวลาทั้งหมดในปีงบประมาณ (ต.ค.๕๘-ก.ย.๕๙)

๗. งบประมาณ (จำแนกรายปี)

กิจกรรม	หน่วยนับ	งบประมาณ (ล้านบาท) (พ.ร.บ.)		
		๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
๑) งานพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน	แห่ง	๗	๗	๗
	รวมงบ	๖๐.๒๒๑๘	๖๔.๓๒๘๒	๔๙.๒๕๔๖
๑.๑ งบบุคลากร		-	-	-
๑.๒ งบดำเนินงาน		๐.๐๗๐๐	๐.๐๗๐๐	๑.๙๖๑๖
๑.๓ งบลงทุน (ที่ดิน/สิ่งก่อสร้าง)		๖๐.๑๕๑๘	๖๔.๒๕๘๒	๔๗.๒๙๓๐

๘. ผลผลิต (Outputs)

แหล่งน้ำชุมชนได้รับการพัฒนาและฟื้นฟู

๙. ผลลัพธ์ (outcome)

พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

๑๐. ผลกระทบ (Impact)

- สร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต
- เพิ่มปริมาณแหล่งเก็บกักน้ำต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน
- เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรในฤดูแล้ง

๑๑. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๑.๑ เชิงปริมาณ

- จำนวนแหล่งน้ำชุมชนได้รับการพัฒนาและฟื้นฟู

๑๑.๒ เชิงคุณภาพ

- พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

๑๒. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- จากการทำเนิกรก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ กรมพัฒนาที่ดิน สามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนได้ ประมาณ ๑,๕๕๒ ครัวเรือน รวมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๗,๑๕๔ ไร่ หรือ คิดเป็นปริมาตรการเก็บกักน้ำได้ ๔๑๙,๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

- สามารถเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำของชุมชน เพิ่มความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้เพิ่มขึ้น

๑๓. ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้น - ปีปัจจุบัน

จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปีปัจจุบัน กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการก่อสร้างงานแหล่งน้ำ ซึ่งสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน สรุปได้ดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์		ความจุ (ลบ.ม.)
		ไร่	ครัวเรือน	
๒๕๕๕-๒๕๕๘	๓๖	๒๑,๖๒๘	๑๑,๔๒๙	๑,๑๓๔,๕๐๐
๒๕๕๙	๗	๗,๑๕๔	๑,๕๕๒	๔๑๙,๒๐๐
๒๕๖๐	๗	๑,๖๑๒	๖๐๑	๖๒๘,๐๐๐
๒๕๖๑	๗	๒,๘๕๐	๕๗๘	๑๗,๕๐๐
รวม	๕๗	๓๓,๒๔๔	๑๔,๑๖๐	๒,๑๙๙,๑๐๐